

[„Dědičnost“]

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2001](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 10. 3. 2001
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 10. 3. 2001

[„Dědičnost“]

„Dědičnost“ je natolik zjevným a přesvědčujícím fenoménem, že už nemůže být nikterak popírána. Naproti tomu zůstává dost nejasnou a obvykle dokonce nedoceňovanou skutečností vztah mezi dědičností biologickou na jedné straně a „dědičností“ kulturní na straně druhé. Tak třeba již daleko v minulosti záměrná selekce vhodných rostlin nebo zvířat pro další pěstování ať už ze semen nebo křížením znamenala nepochybný zásah do tzv. přírodních poměrů. Musíme ovšem pamatovat na to, že ona „záměrnost“ nebyla vždy dost „vědoucí“, dost „poučená“, takže výsledky (jako ostatně ve většině případů v nejrůznějších souvislostech) neodpovídaly zcela oněm záměrům. Vždycky tu šlo o souhru, synergii až synkrezi faktorů přírodních a nepřírodních (pokud jsme schopni a ochotni tento rozdíl uznat a náležitě uplatnit – což má ovšem významné i filosofické předpoklady i důsledky). Tak např. v epoše, která nastala po vynálezu a náležitém rozšíření a využívání písma, ale také počítání apod., se v nevýhodném postavení ocitli jedinci, kterým zvládnutí gramotnosti dělalo větší potíže. V důsledku své geneticky dané indispozice resp. „defektu“, jak se to v nových poměrech začalo jevit, byli pozvolna vytlačováni do nižších vrstev až na okraj společnosti. Naproti tomu skutečný rozvoj společnosti se dostal do rukou lidí, kteří v požadovaných vlastnostech nejen obstáli, ale stále čteněji přecházeli do vedoucích funkcí a přebírali řídicí funkce. Zkrátka řečeno, kulturní orientace měla a vždycky má značný vliv i na způsob selekce a povahu preferencí, a to nejen tak, že méně schopní jsou vytlačováni do nevýhodnějších pozic, ale že některé druhy „intelligence“ jsou žádány, zatímco o jiné není zájem (a třeba na škodu celé společnosti). A týká se to pochopitelně i celé řady jiných parametrů. Tak například schopnost úspěšně čelit nervové resp. stresové zátěži, jak je stále nezbytnější v moderních společnostech, vyřazuje nejenom méně schopné (v obecném smyslu), ale také třeba pomalejší, protože přemýšlivější typy lidí. Analýza ukáže, že tu opravdu nelze proti sobě stavět přírodnost (přirozenost) a záměrnou lidskou činnost, protože ve společnosti se prosazují mnohdy tendence a trendy, které nikdo nevymyslel a které se nestaly obecnými požadavky a normami na základě nějaké koncepce, nýbrž které jsou obvykle odhalovány teprve dodatečně, když se už nápadně projeví.

(Písek, 010310-1.)